

Mededeling

Vondst van de eerste Rietbodewants (*Holcocranum saturejae*) in Limburg (Lygaeidae)

Reinier W. Akkermans, Wilhelminalaan 47, 6042 EL Roermond, e-mail: reinier.akkermans@home.nl

Twan Martens, Nieuwstraat 37, 5863 AX Blitterswijk

Op 14 maart 2022 ving de tweede auteur een voor hem onbekende bodewants, die na determinatie door Berend Aukema de Rietbodewants (*Holcocranum saturejae*) bleek te zijn [figuur 1]. Deze soort was nog niet bekend uit Limburg en het betreft de tweede waarneming van een Rietbodewants in Nederland.

De locatie

De Limburgse waarneming van de Rietbodewants is gedaan in het natuurontwikkelingsgebied Koningssteen nabij Thorn. De afgelopen 30 jaar heeft Koningssteen zich ontwikkeld tot een oobos met doornstruiken, wilgenstruwelen en ruigtevegetaties met in het midden enkele grote plassen. Koningssteen, eigendom van Natuurmonumenten, ligt pal op de grens met België en kent een vrij geïsoleerde ligging. Het gebied wordt omsloten door de Maas en de Maasplassen. Het belangrijkste beheer bestaat uit begrazing door Galloway-runderen en Konikpaarden.

De soort

In uiterlijk en biotoopkeuze lijkt de Rietbodewants sterk op de verwante Lisdoddebodewants (*Chilacis typhae*) [figuur 2]. De Rietbodewants is iets kleiner (2,8-3,3 mm) dan de Lisdoddebodewants (3,8-4,7 mm) en de kop heeft twee donkere strepen tussen de ogen. Beide soorten leven van zaden in de kolven van lisdodde (*Typha spec.*), de Rietbodewants heeft echter een bredere voedselkeuze. Deze soort ontwikkelt ook populaties in Riet (*Phragmites australis*) en wilgen (*Salix spec.*) en in het bijzonder Schietwilg

(*Salix alba*) (AUKEMA & HERMES, 2016; DECKERT & WACHMANN, 2020). Het is een warmteminnende soort waarvan het oorspronkelijke Europese verspreidingsgebied in Zuid- en Midden-Europa ligt. De noordgrens van het verspreidingsgebied ligt in de zuidelijke helft van Duitsland (DECKERT & WACHMANN, 2020).

Status in Nederland

De eerste waarneming van de Rietbodewants in Nederland betreft een eenmalige vondst in 2002 uit de Oostvaardersplassen (Flevoland). Vermoed wordt dat het exemplaar is aangevoerd met Riet of met werktuigen (AUKEMA *et al.*, 2005). Daarna is de soort tot 2022 niet meer in Nederland waargenomen. Op Koningssteen groeien nagenoeg geen Riet en Grote lisdodde (*Typha latifolia*). Wilgen, waaronder Schietwilg, groeien er des te meer [figuur 3]. Tot op heden blijft

FIGUUR 1

Rietbodewants (*Holcocranum saturejae*) gevangen op 14 maart 2022 in Koningssteen bij Thorn (foto: Twan Martens).

FIGUUR 2

Ter vergelijking, de verwante Lisdoddebodewants (*Chilacis typhae*). Deze is groter, circa 4 tegen 3 mm, en de tekening op de kop is anders (foto: Willem Vergoossen).

FIGUUR 3

De locatie in het natuurontwikkelingsgebied Koningssteen (Thorn), waar de Rietbodewants is gevangen. Op de voorgrond Hondсроos (*Rosa subsec. caninae*) en Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*) en op de achtergrond Schietwilg (*Salix alba*) (foto: Els Jans).

het in Nederland bij twee waarnemingen. Voor zover de auteurs bekend, is de Rietbodewants (nog) niet aangetroffen in België, maar wel in Nordrhein-Westfalen (bron: Observation.org, geraadpleegd 29 mei 2023).

Status in Limburg

Hoewel een van de waardplanten, Schietwilg, ruim voorhanden is, is er geen tweede exemplaar van de soort gevonden. Ook niet toen de wantsenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg op 3 juni 2022 het gehele gebied heeft uitgekamd. Er mag daarom geconcludeerd worden dat er geen populatie aanwezig is. Riet wordt hier niet geëxploiteerd, zodat versleping ook geen optie is. Omdat de Rietbodewants bekend staat als een goede vlieger (AUKEMA & HERMES, 2016) lijkt een zwerver uit het zuiden

of het oosten het meest voor de hand liggend. Gezien de klimaatopwarming is dit exemplaar mogelijk een voorbode voor meer, zodat oplettendheid in geschikte biotopen geboden is.

Literatuur

AUKEMA, B., F. BOS, D. HERMES & P. ZEINSTR, 2005. Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen II, met een geactualiseerde naamlijst (Hemiptera: Heteroptera), Faunistische Mededelingen 23: 37-76.

AUKEMA B. & D.J. HERMES, 2016. Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera) Deel IV: Pentatomomorpha I (Aradidae, Lygaeidae, Piesmatidae, Berytidae en Pyrrhocoridae). EIS, Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

DECKERT, J. & E. WACHMANN, 2020. Die Wanzen Deutschlands. Entdecken – Beobachten – Bestimmen. Quelle & Meyer Verlag, Wiebelsheim.

Summary

FIRST OBSERVATION OF *HOLCOCRANUM SATUREJAE* (LYGAEIDAE) IN LIMBURG, THE SECOND FOR THE NETHERLANDS

On 14 March 2022, one specimen of the bug *Holcocranum saturejae* (Lygaeidae) was caught in the Koningssteen habitat development area (municipality of Thorn) in the Dutch province of Limburg. This catch represents the second observation of this species in the Netherlands. The location is remarkable in the sense that the species' host plants Reed (*Phragmites australis*) and Reedmace (*Typha spec.*) are not present there. Instead, the site features various species of Willow (*Salix spec.*). Despite intensive search efforts one month later, no second specimen was found at this location, so it can be concluded that the specimen concerns a vagrant.

Vacature

Veldinventarisator autochtone bomen en struiken in Limburg

Het behoud van autochtone bomen en struiken in Nederland is van essentieel belang voor de biodiversiteit en het behoud van ons natuurlijk erfgoed. Autochtone soorten hebben zich over lange tijd aangepast aan lokale omstandigheden en vormen een cruciaal onderdeel van het ecosysteem. Door het behoud van autochtone bomen en struiken behouden we de inheemse genetische diversiteit van plantensoorten, beschermen we leefgebieden en versterken we de veerkracht van ecosystemen in het licht van klimaatverandering. Bovendien dragen deze soorten bij aan de culturele identiteit en landschapswaarde van Nederland. Ze zijn kenmerkend voor regio's en vormen een belangrijk onderdeel van ons historisch groen erfgoed. Het behoud van autochtone bomen en struiken is dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de biodiversiteit te waarborgen en te koesteren voor toekomstige generaties. Om dit behoud vorm te geven trekken Staatsbosbeheer, het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland, Natuurmonumenten, Stichting het Limburgs Landschap en Bosgroep Zuid Nederland (kartrekker) samen op. Binnen een tweejarig project, gefinancierd door de Provincie Limburg, is het doel om voor de provincie Limburg meer autochtone genbronnen in kaart te brengen en te behouden voor de toekomst. Veldinventarisatie van potentiële, nieuwe locaties is daarbij een cruciale stap waarbij hulp gewenst is.

Profielchets

Wij zijn op zoek naar enthousiaste veldinventarisatoren die gemotiveerd zijn voor natuurbehoud, en met name voor behoud en bescherming van bomen en struiken. Als veldinventarisator ben je verantwoordelijk voor het verzamelen van gegevens over autochtone boomsoorten en struiken in Limburg. Je zult werken in het groeiseizoen van 2024.

ES (FRAXINUS EXCELSIOR) (FOTO: DION VAN STAVEREN)

Geïnteresseerd? Stuur dan voor 15 september 2023 een mail met een korte beschrijving van jezelf naar d.vanstaveren@bosgroepeuzid.nl.